

ION CREANGĂ

ILUSTRAT DE STOICA-D.

14
8035

POVESTEA UNUI OM LENEȘ

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ” BUCUREȘTI

ION CREANGĂ

POVESTEA
UNUI OM LENEȘ
CINCI PÂNI
PROSTIA OMENEASCĂ
ILUSTRATE DE STOICA D.

Stoica

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ”, BUCUREȘTI

ST. 7 NORTH

12991/19951
RESISTANCE
D

BIBLIOTHECA JOSEPHINA

3906/15

12991

POVESTEA UNUI OM LENEȘ

Ci-că era odată într'un sat un om grozav de leneș; de leneș ce era, nici îmbucătura din gură nu și-o mesteca. Și satul văzând că acest om nu se dă la muncă nici în ruptul capului, hotărî să-l spânzure pentru a nu mai da pildă la lenevie și altora. Și așa se aleg vreo doi oameni din sat și se duc la casa leneșului, îl umflă pe sus, îl pun într'un car cu boi, ca pe un butuc nesimțitor, și hai cu dânsul la locul de spânzurătoare.

Așa era pe vremea aceea.

Pe drum se întâlnesc ei cu o trăsură, în care era o cucoană. Cucoana, văzând în carul cel cu boi un om care

sămăna a fi bolnav, întrebă cu milă pe cei doi țărani, zicând :

— Oameni buni ! Se vede că omul cel din car e bolnav, sărmanul, și-l duceți la vreo doftorcaie undeva, să se caute.

— Ba nu, cucoană, răspunse unul dintre țărani ; să ierte cinstita fața dumneavoastră, dar aista e un leneș, care nu credem să mai fi având păreche în lume și-l ducem la spânzuratoare, ca să curățim satul de-un trândav.

— Alei ! oameni buni, zise cucoana, înfiorându-se ; păcat, sărmanul să moară ca un câne fără de lege ! Mai bine duceți-l la moșie la mine ; iacătă curtea, pe costișa ceea. Eu am acolo un hambar plin cu posmagi, ia așa pentru împrejurări grele, Doamne ferește ! — A mânca la posmagi, și a trăi și el pe lângă casa mea, că doar știu că nu m'a mai pierde Dumnezeu pentru o bucățică de pâne. Dă, sântem datori a ne ajuta unii pe alții.

— P'auzi, măi leneșule, ce spune cucoana : că te-a pune la coteț, într'un hambar cu posmagi, zise unul dintre săteni. Iacă peste ce noroc ai dat, bată-te întunericul să te bată, uriciunea oamenilor ! Sai degrabă din car și mulțamește cucoanei că te-a scăpat dela moarte, și-ai dat peste belșug, luându-te sub aripa dumisale. Noi gândeam să-ți dăm sopon și frânghie, iar cucoana cu bunătatea dumisale, îți dă adăpost și posmagi ; să tot trăiești, să nu mai mori ! Să-și puie cineva obrazul pentru unul ca tine și să te hrănească ca pe un trântor, mare minune-i și asta ! Dar tot de noroc să se plângă cineva. Bine-a mai zis, cine-a zis, că boii ară și caii mănâncă“. Hai, dă răspuns cucoanei, ori așa, ori așa, că n'are vreme de stat la vorbă cu noi.

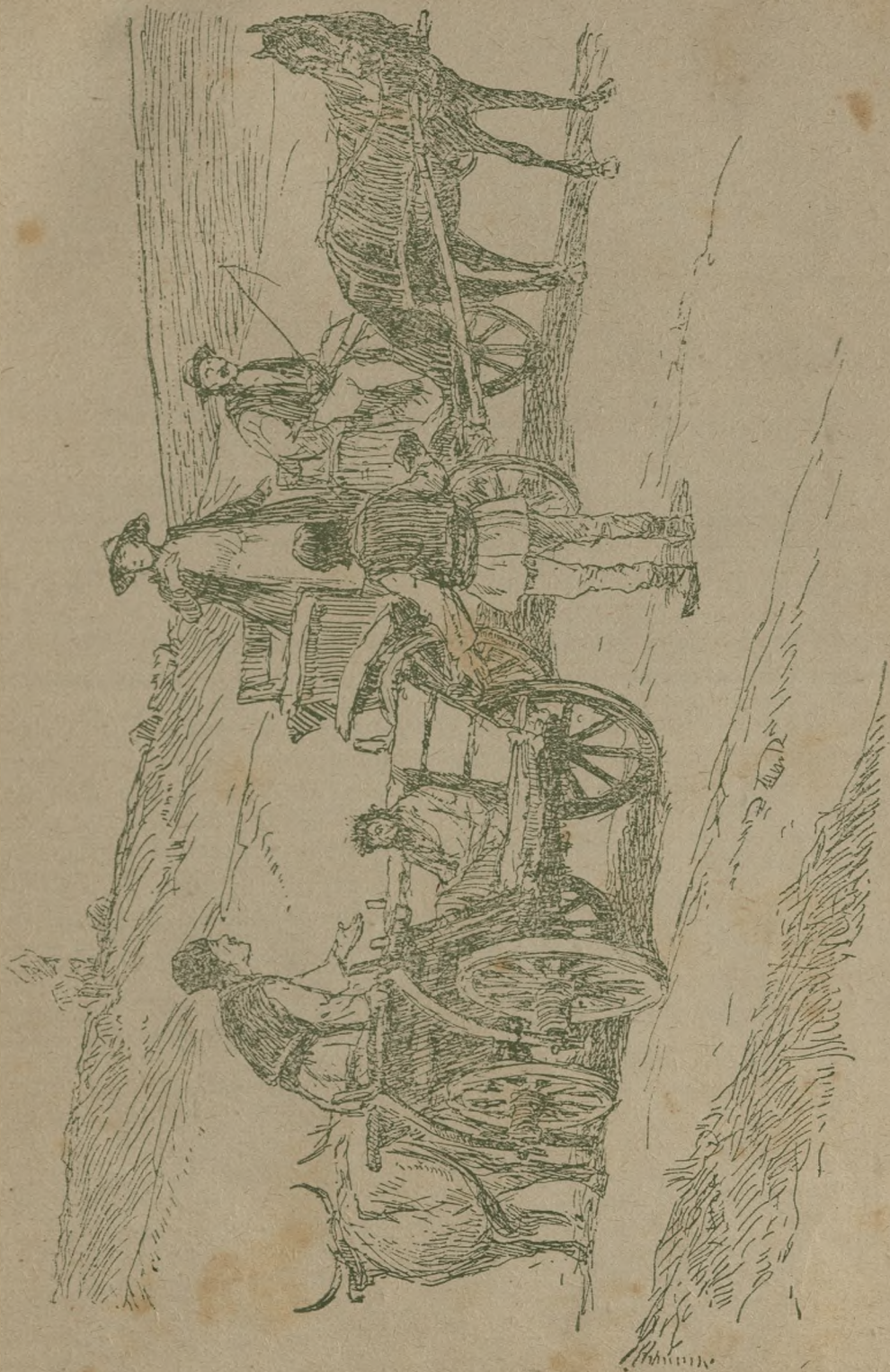
— Dar mueți-s posmagii, zise atunci leneșul cu jumătate de gură, fără să se cârnească din loc.

... îl umflă pe sus, îl pun într'un car cu boi, ca pe un butuc nesimțitor,
și hai cu el la locul de spânzurătoare.

... păcat sârmanul să moară ca un câne fără de lege! Mai bine duceți-l la moșie la mine...

— Ce-a zis?
întrebă cu-
coana pe să-
teni.

— Ce să
zică, milos-
tivă cucoană, răs-
punde unul, ia, în-
treabă că mueți-s
posmagii?

— Vai de mine și
de mine, zise cucoana
cu mirare; încă asta
n'am auzit! Da el nu
poate să și-i moaie?

— Auzi, măi lene-
șule: te prinzi să moi
posmagii singur, ori
ba?

— Ba, răspunse le-
neșul. Trageți mai
bine tot înainte! ce
mai atâta grijă, pen-
tru astă pustie de
gură!

Atunci unul dintre
săteni zise cucoanei:

— Bunătatea dumneavoastră, milostivă cucoană, dar degeaba mai voiți a strica orzul pe găște. Vedeți bine, că nu-l ducem noi la spânzurătoare numai așa de flori de cuc, să-i luăm năravul. Cum chitiți? Un sat întreg n'ar fi pus oare mână dela mână, ca să poată face dintr'însul ceva? Dar ai pe cine ajuta? Doar lenea-i împărăteasă, ce-ți bați capul.

Cucoana atunci, cu toată bunăvoința ce avea, se lehametește și de binefacere și de tot zicând!

— Oameni buni, faceți dar cum v'a lumina D-zeu!

Iar sătenii duc pe leneș la locul cuvenit, și-i fac felul. Și iacă așa a scăpat și leneșul acela de săteni și sătenii aceia de dânsul.

Mai poftiască deacum și alți leneși în satul acela, dacă le dă mâna și-i ține cureaua.

Ș'am încălicat pe-o șea, și v'am spus povestea așa.

CINCI PÂNI

Doi oameni, cunoscuți unul cu altul, călătoreau odată, vara, pe un drum. Unul avea în traista sa trei pâni și celalalt două pâni. Dela o vreme, fiindu-le foame, poposesc la umbra unei răchiți pletoase, lângă o fântână cu ciutură, scoate fiecare pânila ce avea și se pun să mănânce împreună, ca să aibă mai mare poftă de mâncare. Tocmai când scoaseră pânila din traiste, iaca un al treilea drumet, necunoscut, îi ajunge din urmă și se oprește lângă dânșii, dându-le ziua bună; apoi se roagă să-i dea și lui ceva de mâncare, căci e tare flămând și n'are nimica merinde la dânșul, nici de unde cumpăra.

— Poftim, om bun, de-i ospăta împreună cu noi, ziseră cei doi drumeți călătorului străin; căci, mila Domnului! unde mănâncă doi, mai poate mânca și al treilea. Călătorul străin, flămând cum era, ne mai așteptând multă poftire, se așază jos lângă cei doi și încep a mânca cu toții la pâne goală și a bea apă rece din fântână, căci altă udătură nu aveau. Și mănâncă ei la un loc tustrei, și mănâncă, până ce gătesc de mâncat toate cele cinci pâni, de parcă n'au mai fost.

După ce au mântuit de mâncat, călătorul străin scoate

cinci lei din pungă și-i dă, din întâmplare, celui ce avusese trei pâni, zicând:

— Primiți, vă rog, oameni buni, această mică mulțămită dela mine, pentru-că mi-ați dat de mâncare la nevoie; veți cinsti mai încolo câte un pahar de vin, sau veți face cu banii ce veți pofti. Nu sânt vrednic să vă mulțănesc de binele ce mi-ați făcut, căci nu vedeam lumea înaintea ochilor, de flămând ce eram.

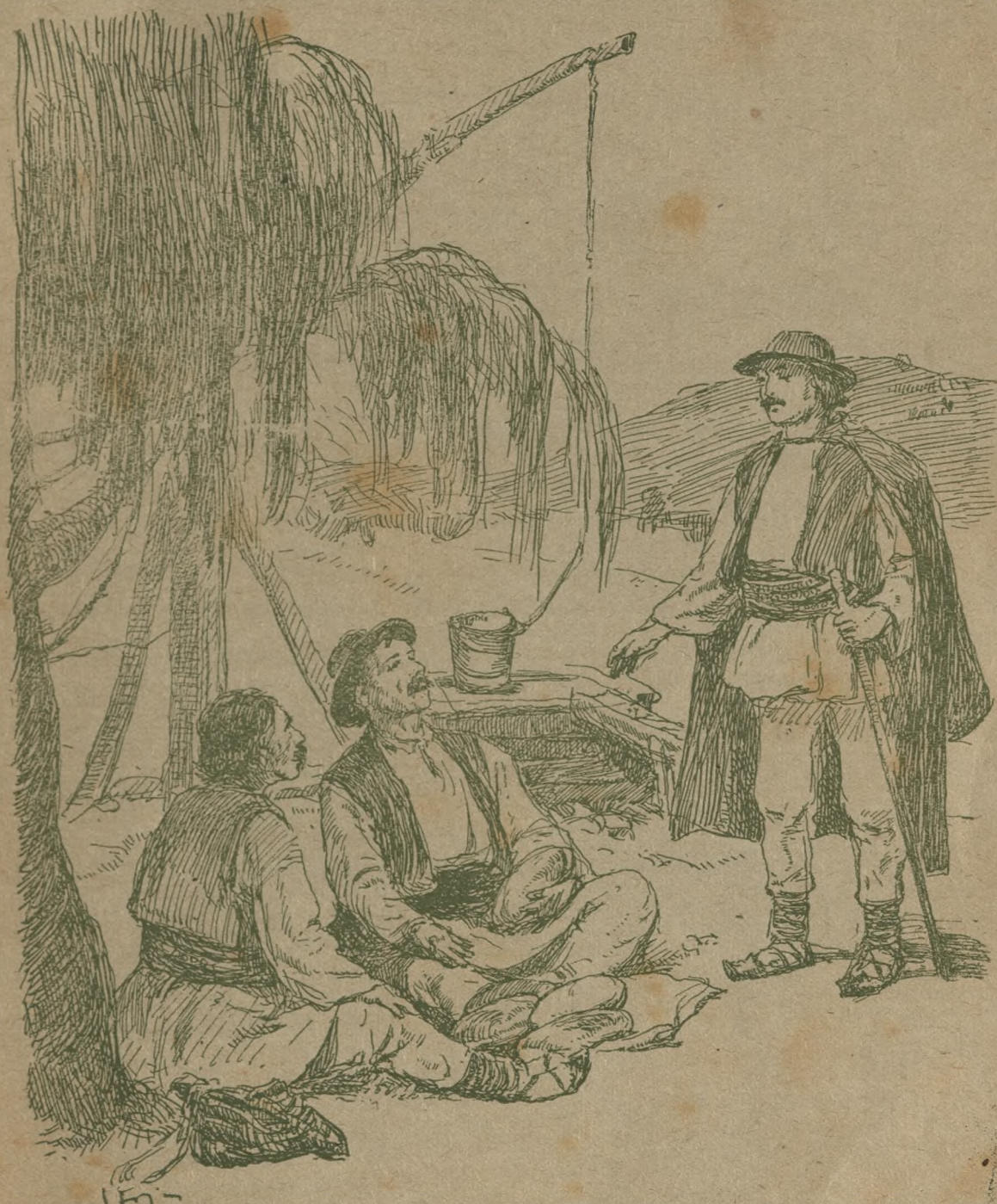
Cei doi nu prea voiau să primească, dar după multă stăruință din partea celui al treilea au primit. Dela o vreme călătorul străin și-a luat ziua bună dela cei doi și apoi și-a căutat de drum. Ceilalți mai rămân oleacă sub răchită la umbră, să odihnească bucatele. Și din vorbă în vorbă, cel ce avusese trei pâni, dă doi lei celui cu două pâni, zicând

— Ține, frate, partea dumitale, și fă ce vrei cu dânsa. Ai avut două pâni întregi, doi lei ți se cuvin. Și mie îmi opresc trei lei, fiindc'am avut trei pâni întregi și tot ca ale tale, de mari după cum știi.

— Cum așa, zise celalalt cu despreț; pentruce numai doi lei, și nu doi și jumătate, partea dreaptă ce ni se cuvine fiecăruia? Omul putea să nu deie nimic, și atunci cum rămânea?

— Cum să rămâie, zise cel cu trei pâni; atunci ași fi avut eu pomană pentru partea ce mi se cuvine dela trei pâni, iar tu—dela două, și pace bună. Acum însă, noi am mâncat degeaba, și banii pentru pâne îi avem în pungă cu prisos: eu trei lei și tu doi lei; fiecare după numărul pânilor ce am avut. Mai dreaptă împărțeală decât aceasta nu cred că se mai poate nici la Dumnezeu sfântul.

— Ba nu, prietene, zise cel cu două pâni; eu nu mă țin

— Poftim, om bun, de-i ospăta împreună cu noi; căci mila Domnului!
unde mănâncă doi, mai poate mânca și al treilea.

că mi-ai făcut parte dreaptă. Haide să ne judecăm și cum
a zice judecata, așa să rămâie.

— Haide și la judecată, zise celalalt, dacă nu te multă-

mești; cred că și judecata are să-mi găsească dreptate, deși
eu nu m'am târît prin judecăți, de când sânt.

Și așa, pornesc ei la drum, cu hotărîrea să se judece. Și
cum ajung într'un loc unde era judecătoria, se înfățișează

înaintea judecătorului și încep a spune împrejurarea din capăt, pe rând fiecare: cum a venit întâmplarea, de au călătorit împreună; de au stat la masă împreună; câte pâni au avut fiecare; cum a mâncat drumețul cel străin la masă lor, deopotrivă cu dâșii! cum le-a dat cincii lei drept mulțămintă și cum cel cu trei pâni a găsit cu cale să-i împartă.

Judecătorul, după ce-i ascultă pe amândoi cu luare-aminte, zise celui cu două pâni:

— Și nu ești mulțămit cu împărțeala ce s'a făcut, omule?

— Nu, domnule judecător, zise nemulțămitul; noi n'am avut de gând să luăm plată dela drumețul străin pentru mâncarea ce i-am dat; dar dac'a venit întâmplarea de-așa, apoi trebuie să împărțim drept în două ceea ce ne-a dăruit oaspetele nostru; așa cred eu că ar fi cu cale, când e vorba de dreptate.

— Dacă e vorba de dreptate, zise judecătorul, apoi fă bine de înapoieste un leu istuia alt, care spui c'a avut trei pâni.

— De asta chiar mă cuprinde mirare, domnule judecător, zise nemulțămitul cu îndrăzneală; eu am venit înaintea judecății să capăt dreptate și văd că dumneata, care știi legile, mai rău mă acufunzi. De-a fi să fie tot așa și judecata dinaintea lui Dumnezeu, apoi vai de lume!

— Așa ți se pare dumitale zise judecătorul liniștit; dar ia să vezi că nu-i așa. Ai avut dumneata două pâni?

— Da, domnule judecător; două am avut.

— Tovarășul dumitale avut-a trei pâni?

— Da, domnule judecător, trei a avut.

— Udătură ceva avut-ați vreunul?

— Nimic, domnule judecător; numai pâne goală și apă

rece din fântână, fie de sufletul cui a făcut-o acolo în calea trecătorilor.

— Dinioarea, parcă singur mi-ai spus, zise judecătorul, că ați mâncat toți ca unul de mult; așa este?

Așa este, domnule judecător.

Acum, ia să statornicim rânduiala următoare, ca să se poată ști hotărît, care câtă pâne a mâncat: să zicem, că s'a tăiat fiecare pâne în câte trei bucăți deopotrivă de mari; câte bucăți ai fi avut dumneata, care spui că avuși două pâni?

— Șese bucăți ași fi avut, domnule judecător.

— Dar tovarășul dumitale, care spui că avu trei pâni?

— Nouă bucăți ar fi avut, domnule judecător.

— Acum, câte fac la un loc: șese bucăți și cu nouă bucăți?

— Cincisprezece bucăți, domnule judecător?

— Câți oameni ați mâncat aceste cincisprezece bucăți de pâne?

— Trei oameni, domnule judecător.

— Bun! Câte-câte bucăți vin de fiecare om?

— Câte cinci bucăți, domnule judecător.

— Acum, ții minte, câte bucăți ai fi avut dumneata?

— Șese bucăți, domnule judecător.

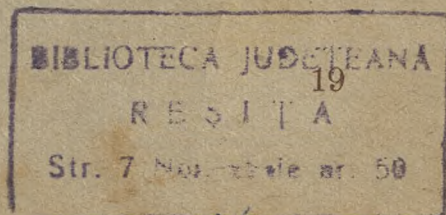
— Dar de mâncat, câte ai mâncat dumneata?

— Cinci bucăți, domnule judecător.

— Și câte ți-au mai rămas de'ntrecut?

— Numai o bucată, domnule judecător.

— Acum să stăm aici, în ceeace te privește pe dumneata, și să luăm pe istalalt la rând. Ții minte câte bucăți de pâne ar fi avut tovarășul d-tale?

- Nouă bucăți, domnule judecător.
- Și câte a mâncat el de toate?
- Cinci bucăți, ca și mine, domnule judecător.
- Dar de întrecut, câte i-au mai rămas?
- Patru bucăți, domnule judecător.

— Bun! ia acuș avem să ne înțelegem cât se poate de bine. Vră-să-zică, dumneata ai avut numai o bucată de întrecut, iar tovarășul dumitale, patru bucăți; acum o bucată de pâne rămasă dela dumneata și cu patru bucăți dela instalat, fac la un loc cinci bucăți?

— Taman cinci, domnule judecător.

— Este adevărat că aceste cinci bucăți de pâne le-a mâncat oaspetele dumneavoastră, care spui că v'a dat cinci lei drept mulțămită?

— Adevătat este, domnule judecător.

— Așa dar, dumitale ți se cuvine numai un leu, fiindcă numai o bucată de pâne ai avut de întrecut; și aceasta, ca și cum ai fi avut-o de vânzare, de oarece ați primit bani dela oaspetele dumneavoastră. Iar tovarășului dumitale i se cuvin patru lei, fiindcă patru bucăți de pâne a avut de întrecut. Acum dară, fă bine de înapoiește un leu tovarășului dumitale. Și dacă te crezi nedreptățit, du-te și la Dumnezeu și las' dacă ți-a face și el judecată mai dreaptă decât aceasta.

Cel cu două pâni văzând că nu mai are încotro șovăi, înapoi un leu tovarășului său, cam cu părere de rău, și plecă rușinat!

Cel cu trei pâni însă, uimit de așa judecată, mulțamește judecătorului, și apoi iese, zicând cu mirare:

— Dac'ar fi pretutindene tot asemenea judecători, ce nu

... dacă te crezi nedreptățit, du-te și la Dumnezeu și las'dacă ți-a face și el
judecată mai dreaptă de cât aceasta.

iubesc a li cânta cucul din față... cei ce n'au dreptate, n'ar mai năzui în veci și'n pururea la judecată.

Corciogarii, porecliți și apărători, ne mai având chip de traiu numai din minciuni, sau s'ar apuca de muncă, sau ar trebui, în toată vieța lor să tragă pe dracul de coadă...

Iar societatea bună ar rămânea nebântuită.

PROSTIA OMENEASCĂ

A fost odată, când a fost; că dacă n'ar fi fost, nu s'ar povesti.

Noi nu sântem de pe când poveștile, ci sântem mai dincoace cu vro două-trei zile: de pe când se potcovea puricele cu nouăzeci și nouă de ocă de fier la un picior și tot i se părea că-i ușor.

Ci-că era odată un om însurat, și omul acela trăia la un loc cu soacră-sa. Nevasta lui, care avea copil de țată, era cam proastă; dar și soacră-sa nu era tocmai hâtră. — Intru una din zile, omul nostru iese de-acasă după trebi, ca fiecare om. Nevasta lui, după ce-și scaldă copilul, îl înfășă și-i dete țată, îl puse în albie lângă sobă, căci era iarnă; apoi îl legănă și-l desmerdă, până ce-l adormi. După ce-l adormi, stătu ea puțin pe gânduri, ș'apoi începu a se boci, cât îi lua gura; Aulio; copilașul meu, copilașul meu!

Mama ei, care torcea după horn, cuprinsă de spaimă, svârli fusul din mână și furca din brâu cât colo, și sărind fără sine, o întrebă cu spaimă:

— Ce ai, draga mamei, ce-ți este?!

— Mamă, mamă! copilul meu are să moară.

— Când și cum?

— Iată cum: vezi drobul cel de sare pe horn?

— Il văd. Și?!

— De s'a sui mâța, are să-l trântească drept în capul copilului și să mi-l omoare!

— Vai de mine și de mine, că bine zici fata mea; se vede că i s'au sfârșit mititelului zilele!

Și cu ochii pironiți la drobul de sare de pe horn și cu mâinile încleștate, de parcă le legase cineva, începură a-l boci amândouă, ca niște smintite, de clocotea casa. Pe când se slujeau ele, cum să vă spun, numai iaca și tatăl copilului intră pe ușă, flămând și năcăjit ca vai de el.

— Ce este? Ce v'a găsit nebunelor.

Atunci ele, viindu-și puțin în sine, începură a-și șterge lacrămile și a-i povesti cu mare jale despre întâmplarea neîntâmplată...

Omul, după ce le ascultă, zise cu mirare: Bre! mulți proști am văzut eu, în vieța mea, dar ca voi n'am mai văzut. Măăă... duc în toată lumea! Și de-oiu găsi mai proști decât voi, m'oiu mai întoarce acasă; iară de nu, ba...

Așa zicând, oftă din greu, ieși din casă, fără să-și iee ziua bună, și plecă supărat și amărît ca vai de om!

Și mergând el bezmetic, fără să știe unde se duce, după o bucată de vreme, oprindu-se într'un loc, i se întâmplă iar să vadă ceva, ce nu mai văzuse: un om ținea puțin un oboroc deșert cu gura spre soare, apoi repede-l înșfăca și intra cu dânsul într'un bordeiu; pe urmă iar eșia, îl puneă iar cu gura la soare, și tot așa facea... Drumetul nostru nedumerit se opri și zise:

— Bună ziua, om bun!

— Mulțamesc dumitale, prietene!

... începură a-i povesti cu mare jale despre întâmplarea neîntâmplată.

127

— Ia mă trudesc de vreo două-trei zile să car pocitul ist de soare în bordeiu...

— Da ce faci aici?

— Ia mă trudesce de vreo două-trei zile să car pocitul ist de soare în bordeiu, ca să am lumină și nici că-l pot...

— Bre! ce trudă, zise drumețul. N'ai vr'un topor la îndemână?

— Ba am.

— Ie-l de coadă, sparge ici, și soarele va intra singur înlăuntru...

Indată făcu așa, iar lumina soarelui intră în bordeiu.

— Mare minune, om bun, zise gazda; de nu te-aducea Dumenzeu pe la noi... eram să îmbătrânesc, cărând soarele cu oborocul.

Încă un tont, zise drumețul în sine, și pleacă.

Și mergând el tot înainte, peste câtva timp, ajunse într'un sat și din întâmplare se opri la casa unui om. Omul de gazdă fiind rotariu, își lucrase un car și-l înjghebase în casă, în toată întregimea lui; ș'acum voind să-l scoată afară trăgea de proțap cu toată puterea, dar carul nu eșea. Știți pentru ce?—Așa: ușile erau mai strâmte decât carul. Rotariul voia acum să taie ușorii, spre a scoate carul. Noroc însă că drumețul l-a învățat să-l desfacă în toate părțile lui, să le scoată pe rând afară, ș'apoi iară șă-l înjghebe la loc.

— Foarte mulțămesc, om bun, zise gazda; bine m'ai învățat. Ia uită-te dumneata! Era să dărâm bunătate de casă din pricina carului...

De aici drumețul nostru mai numărând un nătărău, merse tot înainte, până ce ajunse iară la o casă. Acolo ce să vadă? Un om c'un țăpoi în mână voia s'arunce niște nuci din tindă în pod.

Din ce în ce, dau peste dobitoci, zise drumețul în sine.

— Da ce te frământă așa, om bun?

— Ia vreau să svârl niște nuci în pod și țăpoiul ista, bată-l scârba să-l bată, nu-i nici de-o treabă...

— Că degeaba te trudești, nene! Poți să-l blăstămi cât l-ei blăstăma, habar n'are țăpoiul de scârba. Ai un oboroc?

— Da cum să n'am.

— Pune nucile într'însul ie-l pe umăr și sue-le frumușel în pod; țăpoiul e pentru paie și fân, iar nu pentru nuci. Omul ascultă și treabă se făcu îndată.

Drumețul nu zăbovi nici aici mult, ci plecă mai numărând și alt neghiob.

Apoi de aici merse mai departe, până ce ajunse ca să mai vadă aiurea și altă năzbâtie la care nu se putu opri de răs. Un om legase o vacă cu funiea de gât și suindu-se pe-o șură, unde avea aruncat oleacă de fân, trăgea din răspuțeri de funie, să urce vaca pe șură. Vaca răgea cumplit, și el nu mai putea de ostenit.

— Măi omule! zise drumețul, făcându-și crucea; dar ce vrei să faci?

— Ce să fac, mă 'ntrebi? Da nu vezi?

— Ba văd, numai nu pricep.

— Ia hăramul ista, e hămislit de foame și nu vre nici în ruptul capului să vie după mine, sus pe iastă șură, să mănânce fân...

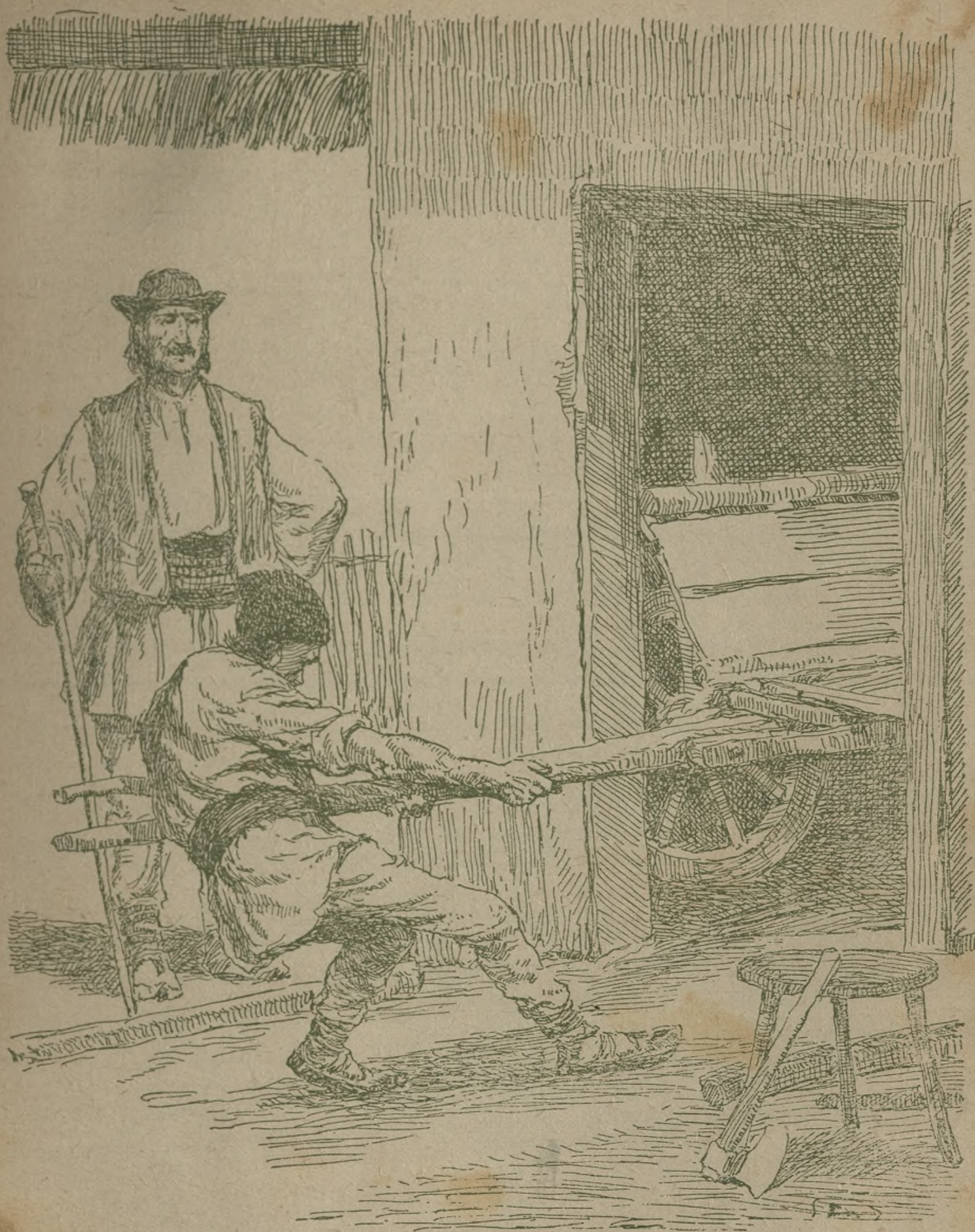
— Stăi puțin, creștine' că spânzuri vaca! Ie fânul și-l dă jos la vacă!

— Da, nu s'a irosi?...

— Nu fii scump la tărățe și ieftin la făină.

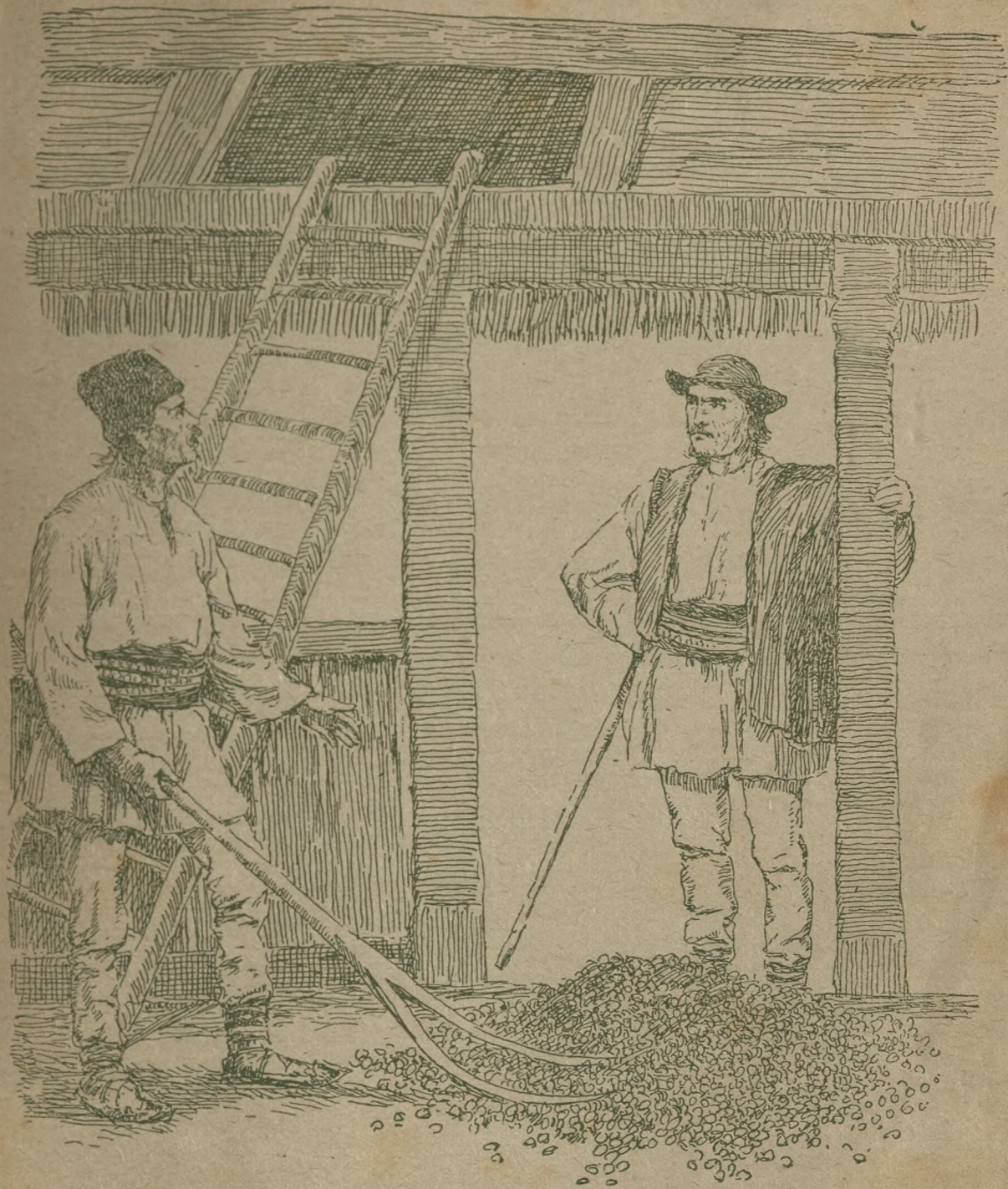
Atunci omul ascultă și vaca scăpă cu vieață.

...și-acum trăgea de proțap cu toată puterea, dar carul nu eșea...

— Ia vreau să arunc niște nuci în pod și țăpoiul istă nu-i de nicio treabă...

— Bine m'ai învățat, om bun! Pentr'un lucru de nimica, era cât pe ce să-mi gâtui vaca!

Așa, drumețul nostru mirându-se și de această mare prostie, zise în sine: Mâța tot s'ar fi putut întâmpla să deie drobul de sare jos de pe horn; dar să cari soarele în casă cu oborocul, să arunci nucile în pod cu țăpoiul și să tragi vaca pe șură la fân, n'am mai gândit!

Apoi drumețul se întoarse acasă și petrecu lângă ai săi, pe cari-i socoti mai cu duh, decât pe cei ce văzuse în călătoria sa.

Ș'am încălecat pe-o șea,
Ș'm spus povestea așa;
Ș'am încălecat pe-o roată,
Ș'am spus-o toată.
Ș'am încălecat pe-o căpșună,
Ș'am spus, oameni buni, o mare minciună!

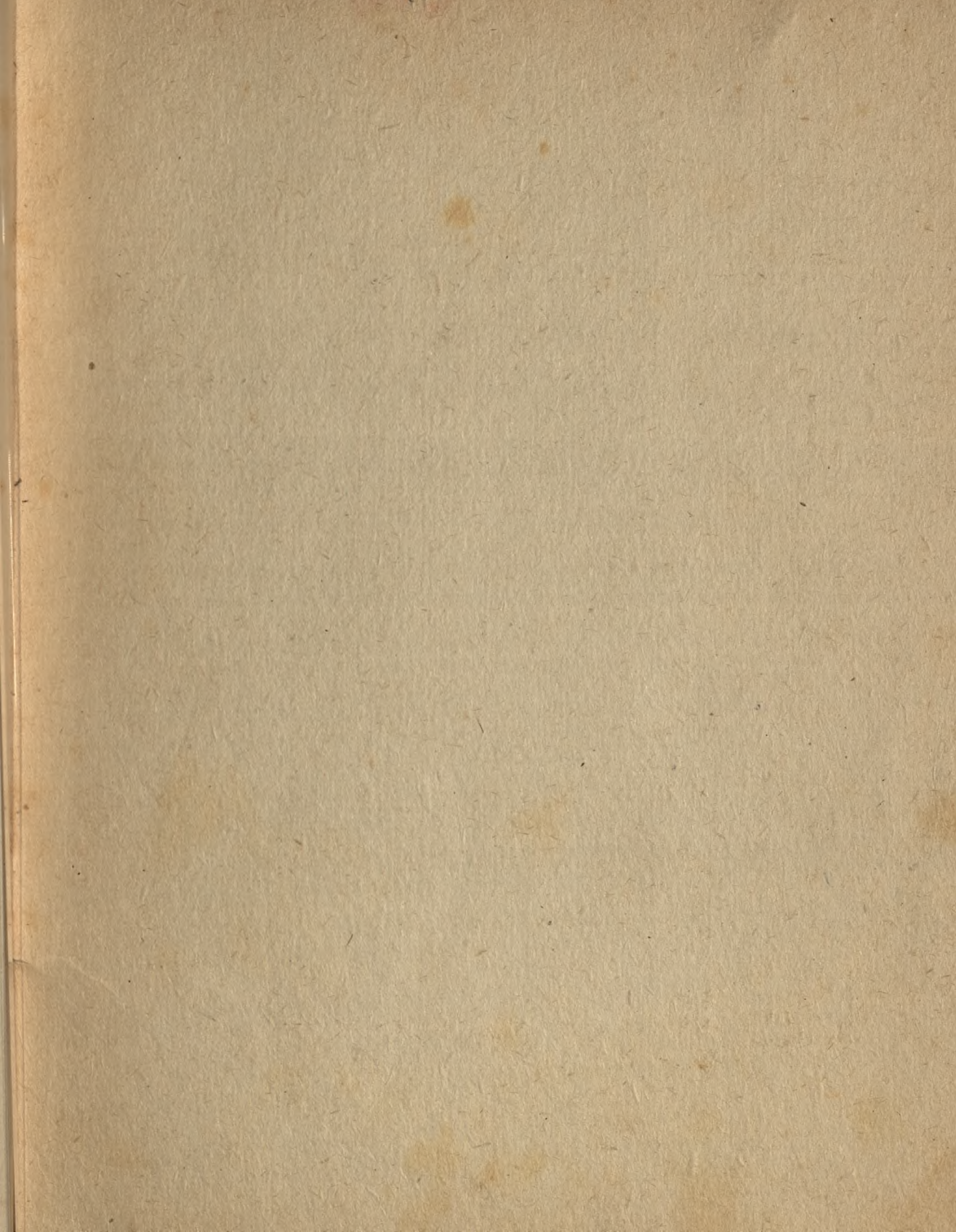

... trăgea din rășputeri de funie, să urce vaca pe șură.

125

TIPARIT ÎN ATELIERELE S. A. R. „CARTEA ROMĂNEASCĂ”
DIN BUCUREȘTI B-DUL REGELE CAROL I, Nr. 5. REG. CO-
MERȚULUI Nr. 311/931 SOC. ILFOV, ÎN LUNA MAI 1943

„Cartea Românească“
recomandă următoarele volume:

	<u>Lei</u>
<i>Gruta lui Novac</i> , de P. Dulfu	300
■ ■ ■	
<i>Poveștile unchișului sfătos</i> , de P. Ispirescu	200
■ ■ ■	
<i>Ber Căciulă</i> , de C. I. Visarion	500
■ ■ ■	
<i>Povestea unei coroane de oțel</i> , de G. Coșbuc	240
■ ■ ■	
<i>Robinson Crusoe</i> , de Daniel Foe	250

Sunt apărute în editura „CARTEA ROMÂNEASCĂ“ Bule-
vardul Regele Carol I, Nr. 3, București I, și se găsesc de vânzare
la toate librăriile din țară.

15,007